

*Komisja Rodziny Zdrowia i Opieki Społecznej
Komisja Prawa i Porządku Publicznego
22.03.2022
Wysocki*

URZĄD MIASTA BĘŁCHATOWA
97-400 Bełchatów, ul. Kościuszki 1
tel. 44 733 51 37

Druk NR 25

**Pan
Piotr Wysocki
Przewodniczący Rady Miejskiej
w Bełchatowie**

KP.110.14.2022

Bełchatów, 2022-03-22

W załączeniu przekazuję sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2021.

Powyższe sprawozdanie zostanie przedstawione Radzie Miejskiej i jej Komisjom przez Panią Iwonę Nowak – Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych.

PRYZYDENT MIASTA

mgr Mariola Czechowska

URZĄD MIASTA BĘŁCHATOWA
Wydział Spraw Społecznych
ul. Kościuszki 1, 97-400 Bełchatów
Data wydania.....22.03.22 ✓
Znak sprawy.....
/podpis

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU
WSPIERANIA RODZINY
ZA 2021 ROK**

Bełchatów, marzec 2022 rok

Urząd Miasta Bełchatowa

ul. Kościuszki 1 tel. +48 447 335 116
97-400 Bełchatów tel. +48 447 335 115
um@belchatow.pl www.belchatow.pl

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Katalog zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny	4
2. Program Wspierania Rodziny w Mieście Bełchatowie	4
3. Wspieranie rodziny	5
3.1. Praca z rodziną	6
3.2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka - działalność placówek wsparcia dziennego.....	12
3.3. Działania profilaktyczne na rzecz wspierania rodziny	17
4. Zakres szkoleń podnoszących kwalifikacje asystentów rodziny	18
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	19
6. Sprawozdawczość z zakresu wspierania rodziny	20
7. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny	21
8. Wnioski	23

Wprowadzenie

Coroczny obowiązek sprawozdawczy z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, wynika z zapisów art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym:

„W terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań”.

Niniejsze sprawozdanie ma na celu przedstawienie działań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie wspierania rodziny w 2021 r., a także wskazanie istniejących problemów, potrzeb i dalszych kierunków działań w tym obszarze.

Przygotowany dokument sprawozdawczy zawiera ponadto informacje przekazane przez placówki oświatowe, Straż Miejską, Policję oraz organizacje pozarządowe w zakresie podejmowanych działań na rzecz rodziny w ramach „Programu Wspierania Rodziny w Mieście Bełchatowie na lata 2019 - 2021”.

1. Katalog zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny

Zadania własne gminy z zakresu wspierania rodziny ujęte zostały w art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Katalog zadań zawarty w niniejszym artykule pozwala na stworzenie w Mieście Bełchatowie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie. Do zadań własnych gminy, zgodnie z ustawą należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy w zakresie opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, ponoszonych przez rodziny wspierające.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywaniu ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

2. Program Wspierania Rodziny w Mieście Bełchatowie

Zgodnie z dyspozycją ustawową (art.176. pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), w okresie którego dotyczy sprawozdanie Miasto realizowało 3-letni „Program Wspierania Rodziny w Mieście Bełchatowie na lata 2019-2021”, przyjęty uchwałą Nr LIV/494/18 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 25 października 2018 r.

Nadrzędną ideą projektowanych działań w ramach Programu było przede wszystkim dobro dzieci potrzebujących szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, troska o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz zapewnienie ochrony przysługujących im praw i wolności, a także dobro rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa i naturalnym środowiskiem rozwoju.

Głównym założeniem Programu było wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Podejmowane działania miały przede wszystkim na celu utrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej lub umożliwienie powrotu dziecka do niej w sytuacji umieszczenia go w pieczy zastępczej poprzez przygotowanie rodzin do ponownego przyjęcia dziecka. Polegały one na wzmacnianiu roli i reintegracji rodziny, podniesieniu kompetencji wychowawczych rodziców, a także podniesieniu efektywności systemu wspierania rodziny. W szczególności dotyczyły:

- współpracy z podmiotami na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,
- zapewnienia wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienia pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc,
- promocji i realizacji programów profilaktycznych, terapeutycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci,
- współorganizowania wypoczynku letniego w formie obozu, kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci z zagrożonych środowisk,
- zapewnienia dostępności do bezpłatnych konsultacji oraz poradnictwa specjalistycznego,
- monitorowania środowisk zagrożonych uzależnieniami oraz motywowania do podjęcia i kontynuowania przez rodziców terapii,
- systematycznej pracy z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegającej m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym,
- monitorowania sytuacji rodzin biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą rodzinom,
- podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności osób zajmujących się wspieraniem rodzin dysfunkcyjnych.

3. Wspieranie rodziny

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wobec rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze Miasto podejmowało działania wskazane w przedmiotowym Programie.

Należy podkreślić, iż działania wspierające rodzinę prowadzone były za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie, obok świadczenia usługi asystenta rodziny oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzone było z wykorzystaniem m.in. konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego,

a także terapii oraz mediacji. Stąd też obszar pracy na rzecz rodziny oparty był na zasadzie interdyscyplinarności oraz partnerstwie wielosektorowym.

3.1. Praca z rodziną

Praca z rodziną to podstawowe narzędzie działania w ramach udzielanego wsparcia rodzinie. Jej cel to zapewnienie rodzinie takiej pomocy, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro okresowo musiało zostać umieszczone poza nią. Głównie jest ona oparta na świadczeniu usług przez asystenta rodziny, będącego znaczącym elementem systemu wspierania rodziny w środowisku. Zasadniczą metodą postępowania asystenta rodziny to podążanie za rodziną, za jej członkami i wspieranie ich na drodze do zmiany oraz uzyskania pełnej samodzielności życiowej. Praca asystentów rodziny wpisuje się w priorytetowe działania polityki społecznej Miasta, w szczególności w zakresie wyrównywania szans osób zagrożonych i wykluczonych społecznie jako nowy model pracy środowiskowej, zapewniający utrzymanie dzieci w ich naturalnych środowiskach.

Mając na uwadze dobro rodziny i dziecka, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bełchatowie od września 2012 r. działa komórka organizacyjna pod nazwą Zespół ds. asysty rodzinnej, który składa się z trzech asystentów. Nadzór nad realizacją zadań pełni kierownik Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny. Pracownicy zespołu zatrudnieni są na podstawie umowy o pracę w zadaniowym systemie pracy. Taki system pozwala na swobodę w wyborze czasu i miejsca pracy oraz dostosowania jej do potrzeb rodziny.

W roku objętym sprawozdaniem praca asystentów rodziny odbywała się w miejscu zamieszkania rodzin i poza nim, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego. Jej charakter był zindywidualizowany, dostosowany do potrzeb danej rodziny. Podejmowane działania ukierunkowane były przede wszystkim na utrzymaniu dzieci w ich naturalnym środowisku. Poza tym miały na celu wypracowanie zachowań pozwalających rodzinie samodzielnie funkcjonować i pokonywać trudności życiowe w przyszłości, zwłaszcza w zakresie opieki i wychowania dzieci oraz zapewnienia im poczucia bezpieczeństwa i warunków prawidłowego rozwoju.

W rodzinach objętych wsparciem prowadzono działania naprawcze, oparte o opracowane plany pracy z rodziną, przygotowane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym danej rodziny. Asystenci podejmowali w szczególności takie działania, jak:

1. Pomoc w poprawie sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego (m.in. instruktaż prawidłowego sprzątania, trening kulinarny, trening kompetencji w zakresie profilaktyki zdrowotnej i higieny, edukacja w zakresie gospodarowania budżetem domowym, edukacja w zakresie gospodarowania mediami).
2. Pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, poprawie sytuacji bytowej oraz uzyskaniu samodzielności materialnej.
3. Pomoc w rozwiązywaniu problemów psychologicznych (m.in. poprawa wzajemnej komunikacji w relacji rodzic-dziecko, trening psychoedukacyjny, trening asertywności i budowania poczucia

- własnej wartości, praca nad usprawnieniem porozumiewania się w drodze dialogu, wsparcie psychologiczne dla rodziców i dzieci).
4. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, w tym prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci (m.in. działania na rzecz integracji rodziny np. w ramach wspólnego spędzania czasu przez rodziny, wspólnego uczestnictwa w świętach rodzinnych, poprawa relacji rodzic-dziecko, podtrzymywanie i zacieśnianie więzów rodzinnych, motywowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu szkolnym dziecka).
 5. Wspieranie aktywności społecznej rodzin (m.in. motywowanie do czynnego udziału w społeczności lokalnej, informowanie o możliwościach i ofercie wypoczynku podczas wakacji, ferii zimowych).
 6. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych dzieci i rodziców (edukacja w zakresie profilaktyki zdrowia - potrzeba wizyt lekarskich typu stomatolog, okulista itp.).
 7. Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych (informowanie o możliwości korzystania z aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobociu, np. prace społecznie użyteczne, motywowanie do utrzymywania aktywnego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy).
 8. Pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej (informowanie o sposobach poszukiwania pracy, nauka pisania CV, listu motywacyjnego, zasad autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej).
 9. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny.
 10. Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.
 11. Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Realizując plan pomocy rodzinie, asystenci rodziny współpracowali przede wszystkim z pracownikami socjalnymi, pracownikami placówek wsparcia dziennego i Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy (będącego w strukturach MOPS), oraz z przedstawicielami:

- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Bełchatowie,
- placówek oświatowych (dyrektor, pedagog, wychowawca),
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (koordynator pieczy zastępczej, pedagog, psycholog),
- Komendy Powiatowej Policji w Bełchatowie,
- Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie wsparcia i pomocy rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy w rodzinie,
- organizacji pozarządowych, m.in. takich, jak:

- Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN (współpraca w ramach Punktu Konsultacyjnego KARAN dla osób uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin),
- Towarzystwo Przeciwdziałania Narkomanii „MOST” (współpraca w ramach Bełchatowskiego Centrum Profilaktyki i Terapii, świadczącego usługi terapeutyczne oraz działania edukacyjne i socjoterapeutyczne dla młodzieży eksperymentującej i problemowo używającej m.in. alkohol, narkotyki i inne substancje psychoaktywne),
- Stowarzyszenie Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy „Przyjaciel” (współpraca w ramach Klubu Abstynenckiego dla rodzin i osób z problemem uzależnienia do alkoholu, udzielającego wsparcia ze strony terapeuty uzależnień),
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Łódzkiej Oddział w Bełchatowie (współpraca w ramach Poradni Życia Rodzinnego i Katolickiego Telefonu Zaufania, świadczących konsultacje dla rodzin i konsultacje indywidualne w zakresie pomocy psychologicznej, przeciwdziałania przemocy rodzinie i uzależnień, poradnictwa prawnego oraz prowadzonych zajęć terapeutycznych),
- Fundacja Rozwoju Nitka (współpraca w zakresie organizacji zajęć rozwojowych, psychologicznych i poradnictwa pedagogicznego).

Szerokie spektrum prowadzonej współpracy pozwoliło na systematyczny monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Należy zaznaczyć, iż z uwagi na trwającą sytuację epidemiczną w kraju, Zespół ds. asysty rodzinnej, na przełomie marca i kwietnia 2021 r., pracował w trybie pracy zdalnej. Kryzys spowodowany wystąpieniem Covid-19 przekierował pracę asystentów rodziny na obszar socjalno - wychowawczy, gdzie głównym zadaniem była pedagogizacja oraz wsparcie informacyjne i emocjonalne. Praca z rodziną prowadzona była zdalnie w ramach kontaktu telefonicznego, według potrzeb indywidualnych każdej rodziny. Do osobistego spotkania asystenta rodziny dochodziło tylko w sytuacjach wymagających takiej konieczności, jednakże z zachowaniem reżimu sanitarnego. Współpraca asystenta z rodziną polegała w głównej mierze na poszukiwaniu zasobów niezbędnych do pokonania zaistniałych trudności, budowaniu poczucia wpływu na obecną sytuację, proponowaniu sposobów reagowania na codzienne sytuacje. Asystenci rodziny realizowali swoje zadania, wspierając rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich, rozwijania umiejętności psychospołecznych. Przekazywali informacje, jak zapobiegać zakażeniom koronawirusem oraz jak postępować na wypadek, gdyby któryś z członków rodziny (w tym dziecko) miał objawy jego wystąpienia. Przez cały okres współpracy prowadzona była praca interdyscyplinarna na rzecz rodziny ze specjalistami pracującymi na rzecz danej rodziny (pracownik socjalny, kurator, pedagog szkolny, wychowawca klasy). W miarę poluzowania obostrzeń stale zwiększała się liczba i częstotliwość bezpośrednich kontaktów z rodzinami objętymi współpracą z asystentami rodziny.

W roku sprawozdawczym Zespół ds. asysty rodzinnej objął wsparciem łącznie 44 rodziny. Charakterystykę rodzin objętych interwencją asystenta rodziny przedstawiono poniżej, w układzie tabelarycznym.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny ogółem

Kierujący	Liczba rodzin
Sąd	3
Pracownik socjalny	41
Łącznie	44

Tabela 2. Liczba nowych rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w roku 2021

Kierujący	Liczba rodzin
Sąd	2
Pracownik socjalny	17
Łącznie	19

Tabela 3. Typy rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Typ rodziny	Liczba rodzin
Rodzina pełna (w tym konkubinat)	25
Rodzina niepełna w tym:	19
– samotne matki	13
– samotni ojcowie	5
– rodzeństwo, w tym jedno pełnoletnie (śmierć matki)	1
Łącznie	44

Tabela 4. Typy dysfunkcji w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny

Rodzaj dysfunkcji	Liczba rodzin
Problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	33
Bezrobocie	26
Brak umiejętności gospodarowania budżetem domowym	19
Niepełnosprawność (dorośli - 6 , dzieci - 12)	11
Alkoholizm	13
Przemoc w rodzinie	7
Uzależnienie od środków psychoaktywnych	10

Tabela 5. Liczba rodzin, w których została uruchomiona w 2021 r. procedura „Niebieskie Karty”

Procedura	Liczba rodzin
„Niebieskie Karty”	7

Tabela 6. Liczba osób pracujących w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny (stan na grudzień 2021 r.)

Osoby pracujące	Liczba osób
Umowa o pracę	21
Dorywczo	10
Łącznie	31

Tabela 7. Liczba osób zarejestrowanych w PUP w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny

Osoby zarejestrowane w PUP	Liczba osób
Z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	1
Bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych	23
Łącznie	24

Tabela 8. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w podziale na wiek

Wiek	Liczba dzieci
0-6 lat	37
7-13 lat	34
14-18 lat	11
Łącznie	82

Tabela 9. Okres współpracy z rodzinami objętymi opieką asystenta rodziny

Okres współpracy	Liczba rodzin
do 3 miesięcy	3
od 4 miesięcy do 1 roku	20
powyżej 1 roku	21
Łącznie	44
Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną 16 miesięcy.	

Tabela 10. Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę w 2021 r.

Powód zakończonej współpracy	Liczba rodzin
Osiągnięcie założonych celów	9
Zakończenie współpracy przez rodzinę	3
Zmiana miejsca zamieszkania (rezygnacja rodziny)	2
Brak efektów współpracy (np. odebranie dziecka, umieszczenie rodziców w zakładzie karnym, itp.)	1
Łącznie	15

Tabela 11. Liczba osób uzależnionych od narkotyków lub dopalaczy w rodzinach objętych wsparciem asystenta

Rodzaj uzależnienia	Liczba osób
Narkotyki, dopalacze	13

W 2021 r. praca z rodziną prowadzona była również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W rodzinie, w której doszło do kryzysu i w efekcie którego nastąpiło umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, prowadzone były działania o charakterze interdyscyplinarnej pomocy i intensywnej pracy z rodziną w celu przewycięzania trudności i możliwości powrotu dziecka do rodziny. W ramach obowiązków zawodowych asystenci opracowywali i realizowali plany pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, z uwagi na konieczność skoordynowania działań z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Poniższej przedstawiono dane statystyczne dotyczące dzieci przebywających w pieczy zastępczej i ich rodzin oraz dzieci umieszczonych w pieczy w 2021 r.

Tabela 12. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej i ich rodzin z terenu Bełchatowa

Kategoria	Dane liczbowe
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej	82
Rodziny biologiczne, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	49

Tabela 13. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2021 r.

Forma pieczy zastępczej	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	5
Rodzina zastępcza spokrewniona	8
Dom Dziecka	1
Ośrodek Interwencyjno - Socjalizacyjny (OIS)	2
Łącznie	16

Powyższe dane wskazują, że w 2021 r. do pieczy zastępczej trafiło 16 dzieci, w tym 5 dzieci z 4 rodzin, które mimo odebrania dzieci, kontynuowały współpracę z asystentem oraz 3 dzieci z 3 rodzin, które zrezygnowały ze współpracy z asystentem.

W celu wzmocnienia stabilności rodziny oraz uzyskania pomocy w rozwiązywaniu sytuacji problemowych, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych, Miasto zapewniało rodzinom zagrożonym kryzysem lub przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dostęp do różnych form pomocy specjalistycznej w zakresie konsultacji i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz w zakresie uzależnień. Obok specjalistów skupionych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bełchatowie, bezpłatne formy wsparcia, w tym poradnictwo specjalistyczne, prowadziły także organizacje pozarządowe. Zadania w obszarze pomocy dziecku i rodzinie podmioty te realizowały dzięki dofinansowaniu Miasta.

Dużym wsparciem dla rodzin wieloproblemowych był terapeuta rodziny i mediator. Dodatkowo dwóch psychologów udzielało wsparcia osobom uwikłanym w przemoc.

W 2021 r. z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz w zakresie uzależnień skorzystały 144 rodziny, w sumie udzielono 4 040 porad. Ponadto 159 rodzin skorzystało

z poradnictwa rodzinnego, 17 - objęto terapią rodziną, a 13 - terapią małżeńską (podane dane statystyczne uwzględniają rodziny dzieci przebywających w pieczy zastępczej). Równoległe z poradnictwem i terapią terapeuta rodziny podejmował również szereg działań mających na celu rozwój rodzin, z którymi współpracował. Dotyczyły one mediacji, kompetencji społecznych i kompetencji wychowawczych. Spotkania z terapeutą miały na celu pomoc rodzinie przezwyciężyć problemy związane z funkcjonowaniem rodziny, w tym problemy wychowawcze.

Osoby doświadczające przemocy mogły ponadto uczestniczyć w spotkaniach Grupy Radzenia Sobie z Przemocą w Rodzinie pn. „Azymut”, działającej w ramach MOPS w Bełchatowie. W 2021 r. z tej formy wsparcia skorzystało 7 kobiet. Grupa oferowała wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w sposób anonimowy i zapewniający bezpieczeństwo. W ramach spotkań uczestnikom pomagano m.in. odzyskać kontrolę nad własnym życiem, uwolnić się od skutków urazu spowodowanego przemocą, a także odbudować i tworzyć prawidłowe relacje międzyludzkie. Grupa prowadzona była przez psychologa oraz specjalistę pracy socjalnej.

Praca z rodziną dysfunkcyjną należy do trudnych i niezwykle odpowiedzialnych działań podejmowanych wobec rodziny. Każda, nawet najmniejsza, zmiana postaw i zachowań członków rodzin objętych wsparciem, to dla osób profesjonalnie z nią współpracujących wielki sukces. Dzięki działaniom o charakterze interdyscyplinarnej pomocy i intensywnej pracy w środowisku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, 74 dzieci pozostało w 37 rodzinach biologicznych, natomiast dwójka dzieci z pieczy zastępczej powróciła do rodziny biologicznej. Pozytywnym wydaje się również fakt, iż mimo że w 2021 r. umieszczono w pieczy zastępczej 16 dzieci, to w przypadku 5 dzieci - 4 rodziny kontynuowały współpracę z asystentem rodziny, w celu powrotu dzieci do rodzin biologicznych.

Należy również podkreślić, iż w ramach systematycznej współpracy asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej:

- 6 rodzin podjęło terapię odwykową,
- 2 rodziny podjęły realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy,
- 7 rodzin podjęło działania edukacyjne w formie szkoleń czy też warsztatów w zakresie podnoszenia kompetencji rodziny,
- 40 rodzin skorzystało z pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzinnej lub małżeńskiej.

Ponadto wytrwała praca asystentów rodzin we współpracy z pracownikami socjalnym oraz innymi specjalistami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny, przyczyniła się do wzrostu kompetencji wychowawczych oraz poprawy funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo.

3.2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka - działalność placówek wsparcia dziennego

Jedną z form pomocy dzieciom i młodzieży wywodzącym się z rodzin, w których brakuje umiejętności tworzenia właściwych wzorców życia rodzinnego, właściwych wzorów komunikacji

i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa jest możliwość udziału w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego.

W placówkach tych realizowane są różnego rodzaju programy profilaktyczne i socjoterapeutyczne w zakresie profilaktyki uzależnień, wzmocnienia asertywności, radzenia sobie z agresją i rozwiązywania konfliktów, kształtowania silnej osobowości, przeciwdziałania zagrożeniom związanym z korzystaniem z Internetu itp. Ważnym elementem działań prowadzonych w placówkach są także zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze oraz pomoc w odrabianiu zadań domowych i nauce własnej.

Ponadto dzieci i młodzież mają możliwość korzystania z wyjazdów w czasie wolnym od nauki wyjść do kina, zajęć tematycznych, sportowo - rekreacyjnych, pomocy w nauce, dożywiania, zakupu pomocy szkolnych. Wszystkie te działania dają dzieciom niedostosowanym społecznie możliwość zaspokajania potrzeb socjalnych i innych oraz rozwiązywania problemów natury psychicznej przy współpracy z doświadczonymi w kontaktach z młodzieżą profesjonalistami i pod ich opieką (pedagogów, psychologów, logopedów itp.).

W 2021 r. na terenie Bełchatowa funkcjonowały 4 placówki wsparcia dziennego, świadczące pomoc w opiece i wychowaniu dziecka rodzinom niewydolnym wychowawczo. Świetlica Socjoterapeutyczna „Ster” oraz Świetlica Środowiskowa „Promyk” - to podmioty funkcjonujące w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bełchatowie, pozostałe dwie placówki, tj. Świetlica Środowiskowa „Arka” oraz Świetlica Środowiskowa „Przystań” prowadzone są przez organizacje pozarządowe. Działalność trzech pierwszych placówek sfinansowana została ze środków Miejskiego Programu Profilaktyk i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, natomiast tej ostatniej - ze środków unijnych.

W 2021 r. Świetlica Socjoterapeutyczna „Ster” (ul. Okrzei 1a) i Świetlica Środowiskowa „Promyk” (ul. Żeromskiego 2) objęły wsparciem 72 dzieci w wieku od 6 do 16 lat, w tym:

- Świetlica Socjoterapeutyczna „Ster” - 46 dzieci,
- Świetlica Środowiskowa „Promyk” - 26 dzieci.

Placówki te zapewniają pomoc i wsparcie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej ze względu na: niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę, ubóstwo, sieroctwo, bezradność i obniżone umiejętności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych oraz ze względu na alkoholizm i inne uzależnienia, dysfunkcje w pełnieniu ról rodzicielskich, przemoc.

Działania przez nie podejmowane opierają się na realizacji zadań regulaminowych, w szczególności:

- organizacji opieki i wychowania, w tym przede wszystkim pomoc dzieciom w nauce, ukierunkowaną na eliminowanie zaniedbań dydaktycznych, fobii szkolnej, zmniejszanie deficytów edukacyjno-rozwojowych, zaburzeń społecznych i zachowania,
- prowadzeniu zajęć edukacyjnych, plastycznych, teatralnych, socjoterapeutycznych, sportowo - rekreacyjnych, konkursów edukacyjnych, zajęć profilaktycznych rozwijających kluczowe kompetencje społeczno-emocjonalne oraz w obszarze eliminowania, m.in. cyberprzemocy,

- realizowaniu programów związanych z ogólnokrajowymi kampaniami promującymi zdrowy i bezpieczny styl życia,

- prowadzeniu zajęć o charakterze kulturalno - oświatowym, rozwijającym szacunek do tradycji oraz umiejętności budowania i podtrzymywania prawidłowych relacji.

Ponadto w obu placówkach świadczone pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz logopedyczną w ramach Zespołu ds. Wsparcia Dziecka. Pomocą objęto 50 podopiecznych, co przelożyło się na poprawę funkcjonowania 42 dzieci.

W ramach prowadzonych działań w Świetlicy Socjoterapeutycznej „Ster” zorganizowano również:

- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne i rozwojowe prowadzone przez pedagoga i logopedę - łącznie 130 godz.,
- terapię zaburzeń prowadzoną przez psychologa - łącznie 120 godz.,

a w Świetlicy Środowiskowej „Promyk” - terapię zaburzeń prowadzoną przez psychologa i logopedę - łącznie 70 godz. Zarówno jedna, jak i druga placówka zapewniła dzieciom wyżywienie w postaci podwieczorków oraz paczki świąteczne. W okresie wakacyjnym w świetlicy „Ster” zorganizowano w lipcu dwa dwutygodniowe turnusy półkolonii letnich dla 50 dzieci mieszkających w Bełchatowie. W trakcie półkolonii organizowane były zajęcia z zakresu: zdrowego stylu życia, rozwijania prawidłowych relacji rówieśniczych i koleżeńskich, przeciwdziałania uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym, podnoszenia sprawności fizycznej, kształtowania właściwych postaw społecznych, rozwijania zainteresowań turystyką i krajoznawstwem.

W związku z wystąpieniem stanu epidemii, zapobieganiem i zwalczaniem zakażeń wirusem SARS-CoV-2 działalność placówek była organizowana zgodnie z obowiązującymi obostrzeniami i wytycznymi w zakresie pracy jednostek wsparcia dziennego. W okresie pandemii do świetlic zakupiono sprzęt elektroniczny (4 laptopy, skaner, kamera internetową, słuchawki i zestaw głośnikowy) w celu umożliwienia realizacji nauki zdalnej dla dzieci, które nie posiadały własnego komputera.

W okresie od marca do grudnia w ramach projektu „CUŚ dla powiatu bełchatowskiego” wychowankowie obu placówek MOPS uczestniczyli w korepetycjach z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, twórczej integracji, informatyki. Ponadto dzieci korzystały z zajęć sportowo - tanecznych, w ramach których uczęszczały na basen, ściankę wspinaczkową oraz uczestniczyły w zajęciach tanecznych. Z zajęć korzystało łącznie 62 dzieci.

Ponadto w ramach projektu w sierpniu 2021 r. odbył się 7-dniowy obóz terapeutyczny w Leśnym Ośrodku Szkoleniowym „Nagórzyce” w Swolszewicach Małych, gmina Smardzewice, w którym uczestniczyło 20 wychowanków obu placówek. Dla dzieci zostały zakupione pojemne walizki podróżne, w które mogły spakować bagaż niezbędny na tygodniowy pobyt poza domem.

Świetlica Środowiskowa „Arka” zlokalizowana na os. 1 Maja 4A, prowadzona jest przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Łódzkiej oddział w Bełchatowie. W 2021 r. zapewniła wsparcie 20 dzieciom. Działania prowadzone przez placówkę miały przede wszystkim charakter opiekuńczo-wychowawczy, zajęcia nakierowane były zwłaszcza na wyrównywanie braków edukacyjnych poprzez pomoc w odrabianiu lekcji, na realizację przedsięwzięć profilaktycznych, głównie w zakresie

edukacji antyalkoholowej oraz antynarkotykowej, a także na rozwijanie umiejętności uczestników świetlicy poprzez realizację zajęć plastycznych, muzycznych oraz sportowych. Oprócz pracy z dzieckiem, podejmowane były także działania mające na celu pomoc rodzinom podopiecznych świetlicy w rozwiązywaniu szeregu problemów, a w razie potrzeby, zachęcano rodziców i dzieci do skorzystania z porady, bądź pomocy specjalisty. W trakcie pobytu w placówce dzieciom zapewniono ciepły posiłek. Ze względu na wystąpienie pandemii COVID-19, świetlica prowadziła także zajęcia zdalne. W trakcie ich realizacji wychowawcy pozostawali w stałym kontakcie z wychowankami, a także ich opiekunami, poprzez komunikatory internetowe, a także telefonicznie. Podopieczni mogli skorzystać z pomocy edukacyjnej wychowawców oraz uzyskać wsparcie w rozwiązywaniu problemów.

Świetlica Środowiskowa „Przystań” funkcjonująca przy ul. Hubala 2, prowadzona jest przez Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych PRZYSTAŃ. Placówkę utworzono w 2018 r. w ramach projektu pn. „Centrum Usług Społecznych dla powiatu bełchatowskiego” w ramach Osi priorytetowej IX Włączenie społeczne, Poddziałanie 2.1 Usługi społeczne i zdrowotne Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego. Od 1 maja 2020 r. funkcjonuje w ramach projektu "Centrum Usług Środowiskowych dla powiatu bełchatowskiego". W roku sprawozdawczym placówka zapewniła opiekę 64 dzieciom. Prowadzone działania miały przede wszystkim na celu zapewnienie uczestnikom zajęć opieki wychowawczej i dydaktycznej oraz oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych. Dzieci miały możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego oraz opiekuńczego. Zajęcia oferowane w ramach pomocy wspomagały rozwój psychofizyczny podopiecznych, podnosiły efektywność uczenia się poprzez korygowanie odchyłeń od normy, wyrównywały i kompensowały braki w opanowaniu podstawowych umiejętności życiowych oraz eliminowały przyczyny i przejawy zaburzeń, w tym zaburzeń zachowania. Celem podejmowanych działań był także rozwój kompetencji społecznych, komunikacyjnych oraz samoobsługowych. W czasie pandemii zajęcia odbywały się zarówno w formie stacjonarnej, jak i on-line. Przez cały czas terapeuci pozostawali w kontakcie zarówno z dziećmi, jak i rodzicami. Rozwijali kompetencje z zakresu języka polskiego, obywatelskie, ekspresji kulturalnej oraz informatyczne.

Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej informację dotyczącą dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego, których rodziny objęte zostały wsparciem asystenta w 2021 r.

Tabela 14. Liczba dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, uczęszczających do placówek wsparcia dziennego

Placówka wsparcia dziennego	Liczba dzieci z rodzin wspartych asystenturą
Świetlica Socjoterapeutyczna „Ster”	18
Świetlica Środowiskowa „Promyk”	5
Świetlica Środowiskowa „Arka”	3
Łącznie	26

Placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie Miasta Bełchatowa, to istotne ogniwo w systemie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w ramach którego podejmowane działania mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Poprzez realizację zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych, zagospodarowanie dzieciom czasu wolnego, organizowanie wypoczynku w ramach wakacji czy ferii zimowych, a także integrowanie rodzin przy okazji spotkań okolicznościowych, placówki wsparcia dziennego kształtują prawidłowe role społeczne członków rodzin niewydolnych wychowawczo.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo mogą również świadczyć tzw. rodziny wspierające, które mają wspierać rodziców biologicznych w opiece i wychowaniu dzieci. Rolą rodziny wspierającej jest pomoc rodzinie przeżywającej kryzys w przezwyciężeniu trudności i pomoc w powrocie do prawidłowego funkcjonowania. Rodzina wspierająca poprzez swoje działania ma rozwijać umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodziców i wspierać w integracji członków rodziny. Celem działania rodziny wspierającej jest aktywne pobudzanie - motywowanie członków rodziny do przezwyciężania trudności, współdziałanie w celu właściwej organizacji czasu członków rodziny, gospodarowania zasobami finansowymi, wychowania i opieki nad dziećmi, kształtowania prawidłowych relacji wewnątrzrodzinnych.

W roku objętym sprawozdaniem nie funkcjonowały na terenie miasta Bełchatowa rodziny wspierające.

3.3. Działania profilaktyczne na rzecz wspierania rodziny

W ramach działań profilaktycznych służących wzmocnieniu roli i kompetencji rodziny, odbyły się warsztaty oraz zrealizowano szereg spotkań pn. „Wsparcie dla rodzin w kryzysie”, za realizację których odpowiedzialny był MOPS. Ich głównym celem było zapobieganie rozwojowi ukształtowanych, destrukcyjnych wzorców wychowawczych oraz kształtowaniu nowych, prawidłowych umiejętności, dających możliwość dostrzeżenia i interpretacji potrzeb dzieci oraz ich adekwatnego zaspokajania. Działania podjęte w ramach przedmiotowego zadania to:

- **Warsztaty z doskonalenia kompetencji rodzicielskich.** Zajęcia miały charakter edukacyjny i ćwiczeniowy, w ramach których rodzice w sposób aktywny mogli rozwijać właściwe postawy wychowawcze, doskonalić swoje umiejętności i podnosić poziom wiedzy w przedmiotowym zakresie, wymieniać się doświadczeniami. W 20-godzinnych zajęciach wzięło udział 7 osób. Cykl spotkań obejmował: efektywną komunikację z dzieckiem, rozpoznawanie potrzeb dziecka i emocji oraz właściwe reagowanie na nie, wyznaczanie granic, podejmowanie współpracy z dzieckiem, a także poszukiwanie właściwych sposobów motywowania dziecka oraz odkrywanie jego potencjału.

- **Zajęcia z pedagogiem** dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Tematyka zajęć obejmowała kryzys społeczny, potrzeby, emocje oraz wychowanie bez porażek. Łącznie przeprowadzono 20 godzin zajęć, w których wzięło udział 7 osób.
- **Zajęcia animacyjne** polegające na nauce konstruktywnego spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. Odbyło się 6 godzin spotkań, w których uczestniczyło 5 osób.
- **Warsztaty zarządzania domowym budżetem** dla rodziców niewydolnych wychowawczo - łącznie 3 godziny dla 5 osób.
- **Grupowe poradnictwo pedagogiczne** dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - 3 godziny dla 5 osób.
- **Mediacje lub konsultacje mediacyjne** dla rodzin ze złożonymi problemami (trudności opiekuńczo-wychowawcze, konflikty, itp.) lub będących w kryzysie - odbyło się 40 sesji mediacyjnych z których skorzystało 20 osób.

Ponadto asystenci rodziny zrealizowali **projekt socjalny pn. „Bądź sobą! Super osobą!”**, który skierowany był do nastoletnich dziewcząt w wieku 12-16 lat. Głównym celem projektu było budowanie poczucia własnej wartości wśród nastoletnich dziewcząt z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i korzystających z zajęć organizowanych w Świetlicy Socjoterapeutycznej „Ster”. Koncepcją podjętych działań była zmiana podejścia do własnego wyglądu, akceptacji siebie i własnych niedoskonałości. Edukacja dziewcząt w tym zakresie, a tym samym podniesie ich poziom wiedzy na temat zasad higieny twarzy, ciała i włosów w okresie dojrzewania, miała na celu zmniejszenie ryzyka poszukiwania akceptacji w środowiskach dysfunkcyjnych. W projekcie udział wzięło 12 osób.

Przedsięwzięcia na rzecz kształtowania prawidłowych kompetencji rodzicielskich organizowane były również przez placówki oświatowe. Działania miały charakter spotkań edukacyjnych i informacyjnych. Były to m.in.: „Wychowanie do wartości. Jak mądrze wychować dzieci? Odpowiedzialność prawna”, „Mediacje rówieśnicze oraz pozytywne komunikowanie się i rozwiązywanie konfliktów przez dzieci”, „Tydzień przeciwko przemocy wobec dzieci i młodzieży”, „Świadomi rodzice - zdrowe dzieci”, „Jak rozmawiać z dzieckiem o niepokojącej go sytuacji życiowej”, „Jak uchronić dziecko przed depresją”, „Rodzic partnerem nauczyciela”, „Jak pokonać bunt przedszkolaka”, „Jak poradzić sobie z trudnościami wychowawczymi”, „Współpraca rodziców ze szkołą”, „Bezpieczeństwo dzieci w czasie pandemii”, „Jak postępować z dzieckiem podczas zdalnego nauczania? Jak mu pomóc podczas izolacji w domu”, „Funkcje rodzin: wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny”, „Potrzeby emocjonalne nastolatków. Jak sobie radzić w trudnych sytuacjach”, „Jak skutecznie komunikować się z dzieckiem”, „Odpowiedzialność rodzica za wychowanie niepełnoletniego dziecka”, „Sen, racjonalne odżywianie i aktywność fizyczna dzieci w wieku szkolnym”, „Jak motywować i wspierać dziecko do systematycznego uczenia się poza szkołą”, „Style wychowania i postawy rodzicielskiej”, „Bariery w komunikacji międzyludzkiej”, „Kary i nagrody”.

Z obszaru kompetencji rodzicielskich działania prowadziła także Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bełchatowie, organizując warsztaty, szkolenia, pogadanki dla rodziców, m.in. pod takimi nazwami, jak: „Trudny powrót do szkoły po pandemii COVID-19 - jak motywować młodsze dzieci

do nauki”, „Jak wspierać dzieci i młodzież po powrocie do nauki stacjonarnej w czasie pandemii”, „Jak być kochającym i uważnym rodzicem?”, „Warsztaty umiejętności wychowawczych”, „Trudności emocjonalne w okresie dorastania”, „Zaburzenie depresyjne u młodzieży”, „Strach ma wielkie oczy... Jak rozładować napięcie emocjonalne u dziecka”, „ABC rodzica dziecka z ADHD”, „Wspomaganie rozwoju emocjonalno- społeczny. Dziecko w sytuacji trudnej”.

Szereg działań wspierających rodzinę zafunkcjonowało również w placówkach oświatowych oraz było podejmowanych przez Straż Miejską i Policję w ramach profilaktyki uzależnień, gdzie beneficjentem działań było przede wszystkim dziecko. Realizowano je w ramach tzw. profilaktyki uniwersalnej, co oznacza, że były adresowane do całej populacji dzieci i młodzieży szkolnej, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania np. problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających czy też innych środków psychoaktywnych, problemów dotyczących nadużywania urządzeń elektronicznych, Internetu lub przejawiających innego rodzaju dysfunkcje. Działania miały najczęściej formułę edukacyjnych spotkań tematycznych bądź zajęć warsztatowych pod takimi nazwami, jak: „Narkotyki cichy zabójca”, „Bezpieczne spędzanie czasu wolnego”, „Agresja - wyraz siły czy słabości?”, „Agresji mówimy stop”, „Zagrożenia wynikające z Internetu”, „Fonoholizm oraz uzależnienie od gier komputerowych”, „Bezpieczeństwo dzieci w sieci”, „Cyberprzemoc”, „Chemiczna pułapka - narkotyki i dopalacze”, „Zagrożenia dla młodzieży (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze)”, „Alkohol - wróg czy przyjaciel”, „Palacze to zdychacze”, „Dopalaczom mówimy STOP! Wybieramy zdrowie”, „Alkohol, narkotyki, papierosy, dopalacze. Zagrożenia dla młodzieży”, „Jak rozpoznać, czy dziecko sięga po środki psychoaktywne i niebezpieczne”,

Placówki oświatowe realizowały również cykliczne programy dotyczące profilaktyki uzależnień, m.in. takie, jak: „Abstynencik”, „Bez uzależnień”, „Nie piję bo tak”, „Na sportowo się bawimy i nałogom STOP mówimy”, „Edukacja antyalkoholowa”, „Mówię NIE”, „Ferie zimowe bezpieczne i zdrowe”, „Sobą być, bez nałogów żyć”, „Trzeźwo myślę, świadomie wybieram”, „3 x P - mój plan profilaktyczny : 1- pozytywnie myślę, 2 - podejmuję wysiłek, 3 - pokonuję słabości”.

Organizowano także przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym, dotyczące różnorodnej tematyki, tj.: „Dzień Bezpiecznego Internetu”, „Emocja”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Zdrowo i sportowo”, „Warsztaty dotyczące uzależnień behawioralnych”, „Spójrz inaczej”, „Pomoc rówieśnicza”, „Młodzi gniewni”, „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, „Nie oceniaj ludzi po wyglądzie”, „Od złości do radości”, „Wewnętrzne wartości człowieka”, „Jak radzić sobie z lękiem”, „Stop agresji w Internecie”, „Przemoc rujnuje - przyjaźń buduje”, „Dzieci uczą rodziców”, „Tydzień przeciwko przemocy wobec dzieci i młodzieży”, „Rozdajemy gesty życzliwości”, „Międzynarodowy Dzień Konwencji o Prawach Dziecka”, „Rozmawiamy o empatii. Rozwijamy wrażliwość na potrzeby innych ludzi”, „Szacunek i empatia w zespole klasowym”, „Konstruktywne sposoby rozwiązywanie konfliktów”, „Do czego potrzebny jest nam stres”, „Jak uczyć się na własnych błędach”, „Słowa też mogą ranić”, „Dostrzegam i opanowuję agresję”, „Mówimy otwarcie o swoich potrzebach i problemach”, „Konflikty częścią naszego życia”.

4. Zakres szkoleń podnoszących kwalifikacje asystentów rodziny

W 2021 r. osoby zatrudnione w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej na stanowisku asystenta rodziny uczestniczyły w 12 szkoleniach i jednej konferencji. Poniżej przedstawiono zakres przedmiotowy szkoleń i konferencji oraz liczbę osób biorących w nich udział.

Tabela 15. Wykaz szkoleń i konferencji, w których uczestniczyli asystenci rodziny

Lp.	Szkolenia i konferencje	Liczba osób
1.	„Nauka czytania autorską metodą SKAN”	4
2.	„Superwizja w pracy asystenta rodziny”	4
3.	„Psychopedagogika traumy”	1
4.	„Diagnoza rodziny jako skuteczne narzędzie w procesie pomocy rodzinie”	1
5.	„Asystent rodziny - metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną”	1
6.	„Odpowiedzialność prawna nieletnich”- konferencja	3
7.	„Przemoc domowa wobec dzieci w dobie pandemii”	3
8.	„Wybrane sposoby działania w kontakcie z klientem stanowiącym zagrożenie dla bezpieczeństwa pracownika pomocy społecznej”	3
9.	„Superwizja grupowa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”	2
10.	„Funkcjonowanie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej - dylematy, wyzwania, perspektywy”	1
11.	„Perspektywy rozwoju usług społecznych”	1
12.	„Kontakt i praca z osobami stosującymi przemoc - prowadzenie rozmów i interwencji w procedurze Niebieskie Karty”	4
13.	„Sposoby pracy ze stresem i traumą od strony profilaktycznej i terapeutycznej”	2

Asystenci rodziny uczestniczyli ponadto w systematycznie prowadzonej superwizji grupowej i indywidualnej w ramach 28 godzin. Superwizją objęto również wychowawców placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez MOPS. W sumie skorzystało z niej 10 osób. Spotkania prowadzone były przez psychologa z Centrum Psychoedukacji Profilaktyki i Promocji Zdrowia z Katowic.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej wprowadza art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z nim gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka wspólnie z powiatem ponosi koszty jego pobytu w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej. Obowiązek dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 r.

W przypadku umieszczania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej gmina przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
3. 50% wydatków na opiekę i wychowanie - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej gmina przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
2. 30% - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
3. 50% - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej

średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W 2021 r. Miasto Bełchatów, w związku z realizacją przedmiotowego zadania, współfinansowało koszt pobytu 77 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i tej instytucjonalnej. Poniżej wskazano szczegółowo dane w przedmiotowym zakresie.

Tabela 16. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które MOPS współfinansował koszty pobytu

Forma pieczy zastępczej	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	8
Rodzina zastępcza spokrewniona	46
Rodzina zastępcza niezawodowa	6
Rodzina zastępcza zawodowa	1
Ośrodek interwencyjno-socjalizacyjny (OIS)	7
Dom dziecka	5
Zakład opiekuńczo-leczniczy	3
Placówka opiekuńczo - terapeutyczna	1
Łącznie	77

Tabela 17. Liczba sierot i pótsierot przebywających w pieczy zastępczej, którym współfinansowano koszty pobytu w pieczy

Rodzaj sieroctwa	Liczba dzieci
Pótsieroty	16
Sieroty	1
Łącznie	17

Tabela 18. Liczba form pieczy zastępczej, w których współfinansowano koszty pobytu dzieci

Forma pieczy zastępczej	Liczba współfinansowanych form pieczy zastępczej
Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	5
Rodzina zastępcza spokrewniona	36
Rodzina zastępcza niezawodowa	4
Rodzina zastępcza zawodowa	2
Ośrodek interwencyjno-socjalizacyjny (OIS)	1
Dom dziecka	1
Zakład opiekuńczo-leczniczy	1
Placówka opiekuńczo-terapeutyczna	1
Łącznie	51

Wysokość środków poniesionych przez Miasto Bełchatów w zakresie współfinansowania pobytu dzieci z terenu miasta w pieczy zastępczej w 2021 r. wyniosła 423 445,84 zł i w stosunku do 2020 r. wydatki te wzrosły o ponad 11%. Poniżej szczegółowy katalog kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela 19. Koszty współfinansowania przez Miasto Bełchatów kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Koszty pobytu	Kwota (PLN)
8 dzieci w pogotowiu rodzinnym	6 826,76
7 dzieci w ośrodku interwencyjno-socjalizacyjnym (OIS)	78 046,28
46 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej	145 878,49
6 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej	31 016,05
5 dzieci w domu dziecka	61 769,94
3 dzieci w zakładzie opiekuńczo-leczniczym	44 726,40
1 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej	2 118,10
1 dziecko w placówce opiekuńczo - terapeutycznej	26 639,71
Inne koszty związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej	Kwota (PLN)
na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych	16 555,80
utrzymanie dziecka niepełnosprawnego (7 dzieci)	7 241,52
dodatek na utrzymanie dziecka niepełnosprawnego	1 561,31
koszty związane z utrzymaniem domu rodziny zastępczej (za 2020 r.)	375,48
jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjętego dziecka	690,00
Łącznie wydatkowane środki	423 445,84

6. Sprawozdawczość z zakresu wspierania rodziny

Sprawozdawczość z zakresu wspierania rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował w 2021 r. w systemie półrocznym i rocznym, z wykorzystaniem Centralnej Aplikacji Statystycznej. Przedmiotowe sprawozdania miały charakter rzeczowo-finansowy i dotyczyły roku 2020. Obok tego, za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej, przekazane zostały jednorazowe sprawozdania szczegółowe z realizacji przedmiotowych zadań w liczbie 2.

7. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nakładając na gminę nowe zadania, nałożyła jednocześnie obowiązek finansowania realizacji tych zadań. W ustawie przewidziano wprowadzenie mechanizmów wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego środkami z budżetu państwa, jednakże z roku na rok są one coraz bardziej ograniczane. Mając na uwadze powyższe większość realizowanych działań gmina zobowiązana jest finansować we własnym zakresie, zabezpieczając na ten cel środki w budżecie.

Rok 2022 oraz kolejne lata będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji, która nie wykonuje swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy oraz zapewnia rodzinie z problemami potrzebnego wsparcia.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 niniejszej ustawy poniżej określone zostały potrzeby w powyższym zakresie:

1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego oraz prowadzenie systematycznej pracy socjalnej z rodzinami z dziećmi, w szczególności wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Kontynuacja usługi wsparcia dla rodzin poprzez asystenta rodziny.
3. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów zajmujących się pracą z rodziną. Zapewnienie pracownikom socjalnym i asystentom rodziny pracy pod superwizją.
4. Kontynuacja pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego oraz rozwój ich działalności.
5. Tworzenie warunków do podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
6. Organizacja wypoczynku dla dzieci oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w szczególności dla rodzin najuboższych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.
7. Zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego oraz działań terapeutycznych.
8. Organizowanie wydarzeń integrujących i zachęcających rodziny do wspólnej aktywności.
9. Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej oraz podejmowanie działań na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych z pieczy zastępczej i innych form instytucjonalnej opieki.
10. Koordynacja działań różnych instytucji działających na rzecz rodzin dysfunkcyjnych.
11. Zabezpieczenie środków na współfinansowanie pobytu dzieci z terenu miasta Bełchatowa w systemie pieczy zastępczej, zgodnie z poniżej zamieszczoną tabelą.

Tabela 20. Potrzeby w zakresie współfinansowania kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej na 2022 r.

Potrzeby	Koszty
Wynagrodzenie dla rodziny zastępczej typu pogotowie rodzinne dla 5 dzieci oraz dla 1 dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej, gdzie bazową stawką jest kwota 4387,68 zł. Wydatki oszacowano na podstawie analizy wydatków w 2021 r. uwzględniając wzrost liczby świadczeniobiorców oraz możliwość umieszczenia w każdej rodzinie 3 dzieci.	18 386,08 zł
Utrzymanie dziecka w pieczy zastępczej typu pogotowie rodzinne dla 5 dzieci, gdzie bazową stawką jest kwota 1 131,00 zł.	13 834,68 zł
Utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej (Ośrodek Interwencyjno - Socjalizacyjny) dla 6 dzieci, gdzie bazową stawką jest kwota 6 064,89 zł.	140 705,68 zł
Utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczej typu dom dziecka dla 4 dzieci, gdzie bazową stawką jest kwota 6 464,80 zł.	113 780,48 zł
Utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej dla 47 dzieci, gdzie bazową stawką jest kwota 746,00 zł.	174 061,86 zł

Utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej dla 6 dzieci, gdzie bazową stawką jest kwota 1 131,00 zł.	40 716,00 zł
Utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej dla 1 dziecko, gdzie bazową stawką jest kwota 1 131,00 zł.	5 202,60 zł
Dodatek dla dziecka niepełnosprawnego dla 6 dzieci, gdzie bazową stawką jest kwota 227,00 zł.	8 172,00 zł
Utrzymanie dziecka w zakładzie opiekuńczo-leczniczym dla 3 dzieci, gdzie opłatę ustala się w wysokości 2 501,76 zł odpowiadającej 200% najniższej emerytury.	45 031,68 zł
Utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo - terapeutycznej dla 1 dziecka, gdzie bazową stawką jest kwota 9 341,97 zł.	56 051,88 zł
Przewidywany łączny koszt na rok 2022 r.	615 942,94 zł

Wydatki związane z utrzymaniem dzieci w pieczy zastępczej wzrosną w 2022 r. i wynosić będą:

- z 10% na 30% - 14 dzieci
- z 30% na 50% - 17 dzieci
- 50 % - 42 dzieci

8. Wnioski

Mając na uwadze istotność podejmowanych działań oraz ich skuteczność w zapewnieniu wsparcia rodzinom zmagającym się z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, konieczna jest kontynuacja działań realizowanych dotychczas oraz podejmowanie nowych, pozwalających na zwiększenie spójności, oraz jakości profesjonalnego wsparcia. Praca z rodziną to w dużej mierze działania profilaktyczne, co z uwagi na występowanie trudności w zakresie prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi wydaje się koniecznością, aby pomoc ta, nie stanowiła charakteru tylko i wyłącznie związanego z pomocą społeczną, ale miała charakter zintegrowanego systemu pomocowego oraz była dostępna dla szerokiej grupy odbiorców.

PREZYDENT MIASTA

mgr Mariola Czechowska

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bełchatowie

mgr Sylwia Witkowska

Opracował:
Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny
oraz Zespół ds. profilaktyki, projektów i sprawozdawczości
MOPS Bełchatów

DYREKTOR
Wydziału Spraw Społecznych

mgr Iwona Nowak

WICEPREZYDENT MIASTA

dr Łukasz Politański

Bełchatów
Tylko dobre re:akcje